

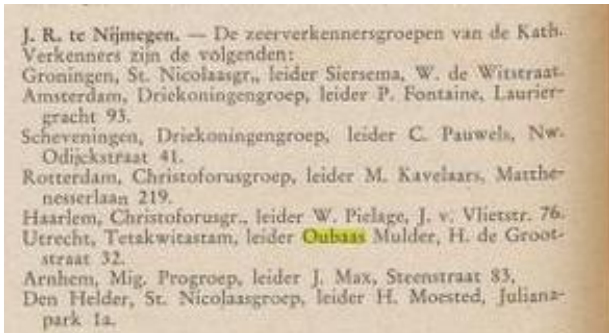
Piet Fontaine

Petrus Franciscus Maria (Piet) Fontaine werd op 11 april 1921 in Amsterdam geboren in een katholiek onderwijzersgezin. Hij was de zoon van Franciscus Fontaine en Lamberta Maria Josephina Elisabeth Kannegieter. Hij had twee broers en een zus. Piet ging naar het gymnasium op het Ignatiuscollege en was de beste leerling van de school. Ze woonden op de Lauriergracht in de Jordaan.

Voor de oorlog was Piet schipper bij één van de katholieke Zeeverkennergroepen, de Amsterdamse Driekoningengroep.

Hij ging geschiedenis studeren aan de Universiteit van Amsterdam. Net als op de andere universiteiten werden in het najaar van 1940 de Joodse docenten ontslagen en waren in maart 1941 Joodse studenten niet meer welkom. Vanaf het voorjaar in 1942 werden kritische en politiek actieve hoogleraren ontslagen en vervangen door NSB-gezinde collega's. In de bibliotheken van de universiteiten en hogescholen in Amsterdam, Delft, Utrecht en Wageningen werden tijdens de studentenrazzia van 6 februari 1943 zeshonderd studenten opgepakt. De razzia was een represaillemaatregel van de Duitse bezetter voor de moord op Hendrik Seyffardt, de voorman van een pro-Duits Nederlands vrijwilligerslegioen. Hij was doodgeschoten door een lid van de Amsterdamse verzetsgroep CS-6. De Nederlandse autoriteiten zorgden ervoor dat de studenten weer vrij kwamen, maar in ruil hiervoor moesten alle studenten van de universiteit een loyaliteitsverklaring tekenen. Op 12 maart 1943 werd de loyaliteitsverklaring gepubliceerd. Van de 14.600 studenten in Nederland tekenden op 10 april 1942 ongeveer 2.200 studenten (15%) de verklaring. Iedereen die de verklaring niet had ondertekend, inclusief de meisjes, moest zich op 6 mei

melden voor Arbeitseinsatz. Toen dit nieuws zich verspreidde, tekenden nog 1.550 studenten de verklaring zodat uiteindelijk een kwart van de studenten ondertekend hebben. 3800 studenten melden zich voor de Arbeitseinsatz en zij werden via Kamp Erica in Ommen naar Duitsland werden gestuurd. De overige weigeraars doken onder. Piet was één van hen en hij dook onder andere enige tijd onder in Haaren.

Piet was actief in het verzet door een agentschap van *Het Parool* te beginnen. Omdat dit blad niet op zondag verscheen, maakte hij met zijn broer Bert ook een zondagseditie waarin naast nieuws ook artikelen verschenen. Samen met zijn broer gaf hij ook een eigen

'illegaal blaadje' uit, zoals hij het bescheiden noemde in het boek 'De onbekende Hitler'. Dit blad heette '*De dageraad; geallieerd ochtendblad*' en werd tussen 1 augustus 1944 tot en met 24 december 1944 in Amsterdam uitgegeven. Het verscheen dagelijks in een oplage tussen de 10 en 20 exemplaren. Het werd getypt en de inhoud bestond voornamelijk uit nieuwsberichten. Het radionieuws werd beluisterd in de gewelven van de katholieke kerk in de Jordaan en de stroom werd verkregen via een provisorisch aangelegde leiding vanuit een nabijgelegen bakkerij. Ze moesten stoppen toen de bakkerij geen stoom meer kreeg.

Na de oorlog pakte Piet zijn studie geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam weer op. Hij kreeg een baan bij het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie. Tussen augustus 1947 en maart 1948 verbleef Fontaine in Berlijn, waar hij belast was met het opsporen, selecteren en kopiëren van bronnen over de geschiedenis van Nederland tijdens de bezetting. In 1948 werd hij leraar aan het Ignatiuscollege. Op 17 november 1951 trouwde hij in Nederweert met Anna Catharina Ignatia Cornelia Thomassen (1930) en ze kregen 5 kinderen.

Na zijn promotie in 1954 doceerde hij ook didactiek van het geschiedenisonderwijs aan de Universiteit van Amsterdam en van Utrecht. In deze tijd publiceerde hij *Van oermens tot wereldburger* een lesboek voor het middelbaar onderwijs. Hij stond bekend om zijn alomvattende kennis, zijn gedegen onderzoeksmethode en zijn heldere manier van schrijven. Kort voor zijn emeritaat begon hij aan zijn levenswerk *The light and the dark, een geschiedenis van filosofische, religieuze en politieke denksystemen gebaseerd op dualisme*: een cultuurgeschiedenis van goed en kwaad, lichaam en ziel en alle andere tegenstellingen van de menselijke conditie. Hij vond dit nodig omdat niemand het nog gedaan had. Hoewel er 31 delen verschenen, waarvan 14 over de Oudheid, bleef het onvoltooid.

Piet Fontaine was een groot liefhebber van film, theater en vooral opera. Hij was en bleef, ook na lezing van Darwin, voor alles katholiek. Geloof en wetenschap vormden voor hem geen tegenstelling. Tegelijk was hij de tolerantie zelve.

Hij overleed, helder van geest, op 27 augustus 2012 in zijn geboorteplaats.

Meer informatie

[Petrus Franciscus Maria Fontaine \(1921 - 2012\) - Genealogy \(geni.com\)](#)

[Petrus Franciscus Maria Fontaine \(1921-2012\) » De Zeeuwse familie Van Vessem » Genealogie Online](#)

[Fontaine, P.F.M. - Katholiek Documentatie Centrum](#)

[Publicaties pfm fontaine.pdf](#)

[Goudland; tweewekelijks tijdschrift voor de katholieke welpen en verkenners van Nederland, jrg 6, 1939-1940, no. 7, 02-03-1940 » 02 maa 1940 - Pag. 14 | Delpher](#)

[J.S. Bartstra en P.F.M. Fontaine: Nederlandse tijdgenoten over Hitler | Wim Berkelaar](#)

[Indexen Piet Fontaine \(archieff.amsterdam\)](#)

[Indexen Franciscus Fontaine \(archieff.amsterdam\)](#)

[De Ondergrondse Pers 1940-1945, 3e geheel herziene druk door Drs. Hans de Vries \(knaw.nl\)](#)

[Fluks / Fust - Stichting Neerlandsch Verzetsmonument](#)

[Universiteit van Amsterdam - Oorlogsbronnen.nl](#)

[Loyaliteitsverklaring - Wikipedia](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.